

VIOLENȚA DOMESTICĂ ȘI CRIMINALITATEA FEMININĂ

Violența umană are nenumărate forme de manifestare. Securitatea personală este amenințată cotidian în diferite locuri și diferite circumstanțe: acasă sau în alte locuințe, la școală, la locul de muncă, în cursul desfășurării unor evenimente sportive, pe stradă.

“Violența împotriva femeilor: răspunsuri ale Consiliului Europei”, volum realizat de Sheila E.Henderson¹, se concentrează pe aspecte esențiale în abordarea violenței împotriva femeii: dezvoltarea înțelegerii violenței împotriva femeii (I); necesitatea unor politici și strategii la nivel internațional, național și local (II); tipurile de activități cerute: preventive, de protecție și servicii pentru victime (III-V); ceea ce s-a învățat pînă acum din activitatea Consiliului Europei în acest domeniu (VI); documente ale Consiliului Europei, relevante abordării violenței împotriva femeii.

Cu toate eforturile de a asigura un climat de egalitate între sexe în sfera publică, o privire mai atentă asupra familiei, relațiilor intrafamiliale și a relațiilor în cuplu, a evidențiat contraste și realități disfuncționale. Presiunile către modernizarea și democratizarea relațiilor intrafamiliale au dus, în mod paradoxal, la supraîncărcarea femeii și la criminalizarea ei în raport cu statutul parental

În România, violența domestică, ca preocupare a specialiștilor din diferite domenii, a politicienilor, mass mediei și publicului larg, s-a impus în perioada 1995-1996, iar acest lucru s-a petrecut în bună parte datorită presiunilor externe, nevoii de aliniere la spiritul și standardele europene și internaționale și, mai ales, în dimensiunea ei de protecție și ajutor acordat

¹ Henderson, E. Sheila (1993); *Violence against women*. Ed. Du Conseil de l'Europe, Strasbourg.

victimei, fie ea copil sau femeie. Toate acestea s-au făcut în contextul în care politicile de promovare a femeii au obligat la considerarea raporturilor ei cu bărbatul, la reconsiderarea familiei, rolului ei social și la statutul ei legal.

Pe fondul transformărilor de ordin social, politic, economic, cultural și al mentalităților, tranziția a generat în țara noastră probleme sociale noi, legate mai ales de anomie și disfuncționalități la nivelul comportamentelor individuale. După 1990, ne-am confruntat cu o recrudescență la nivelul tuturor categoriilor de infracțiuni și persoane. În acest context, infracțiunile cu violență contra persoanei au înregistrat global creșteri semnificative. În cazul crimelor violente, numărul femeilor condamnate definitiv este cu mult mai mic decât al bărbaților, care își folosesc mai frecvent forța fizică ca argument esențial în rezolvarea unor situații conflictuale. Nu se poate nega însă că și numărul femeilor autoare de crime cu violență împotriva persoanei a crescut semnificativ. Semnele de îngrijorare privind violența se referă în principal la prevalența spațiului privat ca generator de violență. Conform unui studiu elaborat în 2003², în ianuarie 2002 în unitățile penitenciare din România se găseau 2122 de femei, iar dintre acestea 431 erau condamnate pentru infracțiuni contra persoanei, peste 75% dintre ele comițând infracțiune de omor asupra partenerului de viață.

Timp de trei decenii, bărbații au rămas „victimele ascunse” ale violenței domestice. Pe măsură ce corpul de date și investigații privind criminalitatea feminină a crescut, s-a simțit nevoia considerării acestui subiect și găsirii unor explicații și interpretări care să distingă și să apropie în același timp criminalitatea feminină de cea masculină. Comportamentul violent al femeilor a fost mai puțin studiat comparativ cu cel al bărbaților, în

² Bălan, Ana (2002); *Studiu asupra criminalității feminine*; Serviciul Studii și Prognoză Penitenciară, Administrația Națională a Penitenciarelor.

parte din cauză că femeile comit mai puține crime cu violență, dar și pentru că agresiunea feminină extremă are loc mai ales în ariile private sau domestice. Actele homicidale s-au dovedit a rezulta, în cea mai mare parte, din conflictele interpersonale și au fost îndreptate de regulă împotriva partenerilor intimi, fiind considerate represalii ca răspuns la victimizarea inițiată de partenerul bărbat. În România, VD nu apare în statistici rafinate - deși se distinge între criminalitatea masculină și cea feminină -, care să includă categorii nuanțate de victimizare, probabil și pentru faptul că statisticile dau predominant atenție agresorilor și mai ales criminalității masculine.

În acest context, ni s-a părut necesară și utilă o cercetare asupra criminalității feminine cu referire specială la omorul comis asupra partenerilor de viață, mai ales în situația în care un astfel de studiu nu a existat în România, iar o astfel de investigație ar deschide în timp o perspectivă exhaustivă asupra femeii criminal și a relațiilor conflictuale de cuplu.

În consecință, am considerat că structurarea studiului nostru trebuie să pornească de la general la particular, respectiv de la analizarea violenței domestice în general la criminalitatea feminină și profilul socio-psihologic al femeii autoare de omor asupra partenerului de viață (soț/concubin).

Prezentul raport cuprinde un capitol dedicat violenței domestice – Aurora Liiceanu - (abordări conceptuale, cercetări în domeniu, statistici, specific românesc), un altul consacrat abordării socio-psihologice a femeii criminal și a violenței domestice ca factor diferențiator al criminalității feminine- Doina-Ștefana Săucan- , ultimul capitol fiind focalizat pe interviu și studiu de caz, ca tehnici de cunoaștere în profunzime a femeilor investigate – Mihai Micle.

Definirea profilului socio-psihiologic al femeii încarcerate pentru omor săvârșit în context familial duce, în viziunea noastră, la schițarea unor căi mai eficiente de intervenție și recuperare (psihiologică și socială) în cadrul penitenciarelor/în afara lor și la regândirea politicii de executare a pedepselor.